

**МОДЕЛЬНА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
«МУЗИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ: СКРИПКА (ФАХОВИЙ)»
1–4 КЛАСИ
ДЛЯ МУЗИЧНИХ ЛІЦЕЇВ**

*Рекомендовано науково-методичною радою
Державного науково-методичного центру змісту культурно-мистецької освіти
Протокол № 1 від «03» квітня 2026 р.*

**Укладачі модельної навчальної програми
«МУЗИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ: СКРИПКА (ФАХОВИЙ)»:**

АНДРЕЙКО
Оксана Іванівна професорка кафедри скрипки Львівської національної музичної академії імені М. В. Лисенка, докторка педагогічних наук;

ГЕРЕГА
Марія Олексіївна завідувачка відділом скрипки Львівського державного музичного ліцею ім. С. Крушельницької, заслужена діячка мистецтв України, спеціалістка вищої категорії, викладачка-методистка.

I. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Модельна навчальна програма «МУЗИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ: СКРИПКА (ФАХОВИЙ)» (далі – модельна навчальна програма) розроблена для **учнів 1–4 класів** музичних ліцеїв з урахуванням вимог, передбачених Стандартом початкової музичної освіти, що здобувається одночасно з початковою та базовою середньою освітою (наказ Міністерства культури та інформаційної політики України від 29.07.2024 № 524) та Типовою освітньою програмою для 1–9 класів музичних ліцеїв (наказ Міністерства культури України від 29.08.2024 № 616), містить орієнтовну послідовність досягнення очікуваних результатів навчання учнів, зміст навчального предмета (інтегрованого курсу) та види навчальної діяльності учнів. Модельна навчальна програма орієнтована на здобуття високопрофесійних навичок гри на скрипці в музичних ліцеях.

Мета вивчення навчального предмета «МУЗИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ: СКРИПКА (ФАХОВИЙ)» полягає в досягненні особистісно-фахових компетентностей, що виявляються в розвитку творчого потенціалу учнів та опануванні ними художньо-технічних умінь володіння виконавським апаратом скрипаля, необхідних для створення художньо-ціннісної інтерпретації музичного твору під час інструментально-виконавської діяльності.

Мета навчання досягається через реалізацію таких **завдань**:

- виявлення індивідуальних можливостей учня;
- формування спеціалізованих знань, умінь, навичок;
- становлення та розвиток ігрового (виконавського) апарату;
- надбання художньо-образного мислення;
- розвиток артистичності та сценічної стабільності;
- досягнення самостійності в процесі домашніх занять;
- формування мотивації на постійне розширення особистісного культурного світогляду, фахової творчості та самоусвідомлення;
- спрямованість на постійне фахове самовдосконалення.

Модельна навчальна програма спрямована на формування таких ключових фахово-спеціалізованих **компетентностей** – *інструментально-виконавських, теоретично-аналітичних, художньо-творчих*. Основою для укладання змісту модельної навчальної програми є принципи формування особистісно-ціннісної спрямованості учня на досягнення професіоналізму, що в процесі навчання виявляється як доцільність в опануванні технічними навичками і вміннями скрипаля та їх творче застосування в процесі роботи над змістом музичного навчання (музичним твором), що обумовлюється компетентнісним, особистісно-орієнтованим, культурологічним, діяльнісним, індивідуалізовано-рефлексивним підходами.

Модельна навчальна програма ґрунтується на принципах культуротворчого розвитку виконавської особистості скрипаля, естетичної детермінації навчання, художньо-творчої індивідуалізації навчального процесу, взаємозумовленості художнього та технічного виконавського

розвитку, гармонізації традиційного та інноваційного в змісті музично-виконавського навчання.

Модельну навчальну програму структуровано за роками навчання та модулями. У зв'язку із широким спектром різноманітних спеціалізованих завдань, притаманних формуванню того чи іншого періоду навчання, з метою поглибленого опрацювання вузько спеціалізованих умінь, необхідних для оволодіння інструментом скрипка в музичній ліцеях, з метою набуття поступової, деталізованої спеціалізації умовно розподіляється на два цикли – **адаптаційно-ігровий цикл навчальних модулів для 1–2 класів навчання** та **основний цикл модулів для 3–4 класів**, кожний з яких містить по чотири модулі для кожного класу. **Адаптаційно-ігровий та основний цикли навчальних модулів** мають забезпечити доцільну постановку рук скрипача та оволодіння початковою технікою з урахуванням вільної адаптації учня до специфіки скрипкового виконавства. У цих циклах модулів застосовується поєднання методів слухового та рухового контролю в поєднанні з образно-асоціативним навчанням, що сприяє якісному засвоєнню основоположних навичок скрипача на початковому, адаптаційному етапі навчання. Розвиток початківця-скрипача **базується на** гармонійному поєднанні фахових компетенцій, які формуються в цей період, зокрема:

- вільне, пластичне володіння професійними рухами скрипача;
- володіння початковим рівнем техніки правої та лівої руки скрипача;
- володіння музично-теоретичними знаннями;
- вміння розрізняти та визначати жанри, форми і характер різних музичних творів;
- застосування творчого підходу до виконання репертуару;
- свідомий підхід до підготовки занять та навичок самовладання під час виступів;
- використання різних джерел інформації для розширення музичного світогляду;
- публічне демонстрування своїх музично-теоретичних знань;
- динамічне та емоційне виконання музичних творів.

Модельна навчальна програма окреслює сучасні вимоги щодо організації освітнього процесу та розрахована на дітей, які розпочинають навчання з 6–7 років.

З метою удосконалення навчального процесу застосовуються різноманітні за формами та змістом **методи навчання**, зокрема, *за формами*: пояснювально-ілюстративний, спонукально-аналітичний, самостійно-творчий; *за змістовною наповненістю* – слуховий, руховий, образно-асоціативний (художній) методи формування професійних навичок скрипача.

З огляду на те, що програма реалізує частину обов'язкових результатів навчання музично-теоретичних дисциплін мистецької освітньої галузі, її використання в освітньому процесі доповнюється використанням таких модельних навчальних програм: «Сольфеджіо», «Слухання музики». Знання з курсу сольфеджіо сприятимуть розумінню особливостей стилів та жанрів музичних творів, усвідомленню історичного підґрунтя створення музичних

творів, їх значення для сучасного розвитку скрипкового виконавського мистецтва.

Для спонукання особистісного самовиявлення та творчого саморозвитку учнів, для формування сценічної стійкості, а також з метою розвитку виконавського артистизму модельна навчальна програма передбачає **залучення учнів до концертної виконавської практики** як можливість для практичної реалізації набутих фахових компетентностей. Концертні практики сприяють формуванню в учнів навичок аналізу, осмислення виступу з метою подальшого розвитку та удосконалення художньо-технічних умінь скрипача.

Основною формою занять є **індивідуальний урок**. Важливою стороною підготовки та проведення уроку є **індивідуалізація навчання**, що виявляється у використанні навчального матеріалу різного ступеня складності (за змістом, кількістю повторень, темпом виконання), врахуванні різної потенційної обдарованості учнів.

Моделюючи урок, необхідно визначити, що навчальна інформація чи способи дії повинні бути засвоєні на основних *рівнях*:

- сприйняття, осмислення й запам'ятовування;
- застосування знань, вмінь, навичок за зразком – опанування інструктивного матеріалу – вивчення гам, вправ, етюдів;
- застосування знань, умінь, навичок у новій ситуації – вивчення різножанрових музичних творів – п'єс, концертів.

Головними *вимогами до сучасного уроку з предмета скрипка* є:

- забезпечення збалансування змісту, використання форм уроків з опорою на творчо-потенційні можливості учня, з урахуванням основних принципів особистісно орієнтованого, компетентнісного та діяльнісного підходів;
- забезпечення диференційованого підходу до подачі матеріалу уроку;
- застосування викладачем різноманітних традиційних та інноваційних методів та прийомів навчання у формуванні виконавського апарату скрипача.

У процесі проведення уроків доцільно застосовувати цілеспрямовану розмаїтість структури та форм проведення уроку, практично-орієнтовані завдання. За змістом роботи такі уроки можна розділити на:

поточні уроки, які охоплюють: «звичайний урок за розкладом», «урок-гру», «відкритий урок», «майстерклас»;

репетиційно-концертні уроки, які охоплюють «урок-апробацію в класі», «урок-апробацію на сцені»;

уроки-рефлексії, які охоплюють концертно-аналітичну практику, де диференціюються недоліки виступу та осмислюються творчі досягнення для подальшого фахового розвитку учня.

II. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОГО ПРЕДМЕТА 1 КЛАС

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст навчального предмета	Види навчальної діяльності
Модуль 1		
<p>Учень зацікавлений вчитися грати на скрипці.</p> <p>Знає будову скрипки і смичка. Вміє звільнити м'язи обох рук.</p> <p>Демонструє знання про частини скрипки і смичка.</p> <p>Показує вміння звільнити м'язи обох рук.</p> <p>Кладе скрипку на ліве плече і легко втримує її з допомогою кисті лівої руки.</p> <p>Пристосовує кисть лівої руки до гри в першій позиції.</p> <p>Розуміє, що таке рульовий рух ліктя і демонструє його.</p> <p>Поєднує постановку лівої руки в першій позиції з вправами правою рукою щипком.</p> <p>Легко втримує смичок і знає роль кожного пальця на смичку.</p> <p>Кладе смичок на струну і демонструє рух смичка вниз і вгору.</p> <p>Виконує легкі рухи смичком на пустих струнах.</p> <p>Грає вправу першим, другим і третім пальцями щипком, а потім – смичком.</p> <p>Демонструє точну координацію роботи обох рук.</p> <p>Розуміє правила звуковидобування на скрипці, запам'ятовує і співає короткі мелодії, розпізнає і відтворює найпростіший ритм.</p> <p>Може почути нечисті ноти.</p>	<p>Ознайомлення учня з будовою інструмента.</p> <p>Формування постановки гри на скрипці.</p>	<p>Ознайомлення учня з інструментом.</p> <p>Ознайомлення з будовою та особливостями звучання скрипки.</p> <p>Вивчення будови скрипки і смичка.</p> <p>Ілюстрація можливостей інструмента: виконання викладачем п'єси кантиленного або віртуозного характеру.</p> <p>Формування правильної постановки гри на скрипці.</p> <p>Звільнення м'язів обох рук.</p> <p>Пристосовування учня / учениці до тримання інструмента.</p> <p>Робота над постановкою лівої руки.</p> <p>Досягнення вільного положення кисті лівої руки як необхідної умови для чистоти інтонування.</p> <p>Ознайомлення з рульовим рухом ліктя лівої руки.</p> <p>Вправи для лівої руки і правої щипком.</p> <p>Робота над постановкою правої руки, тримання смичка.</p> <p>Оволодіння першими навичками ведення смичка по відкритих струнах.</p> <p>Вправи для поєднання роботи обох рук.</p> <p>Опанування злагоджених</p>

		<p>рухів обох рук, формування точної координації.</p> <p>Розвиток слухових уявлень учня про чисту та виразну інтонацію, звуковидобування і чітке падіння пальців лівої руки.</p>
Модуль 2		
<p>Старанно працює над постановкою обох рук.</p> <p>Контролює постановку лівої руки в першій позиції.</p> <p>Слідкує за правильною формою пальців лівої руки.</p> <p>Розуміє і володіє рульовим рухом ліктя.</p> <p>Виконує вправи на відкритих струнах смичком з різним ритмічним малюнком.</p> <p>Вивчає вправи і короткі п'єси щипком, а потім смичком.</p> <p>Контролює правильний спосіб тримання смичка, кладе смичок на струну, визначаючи точку, опору смичка.</p> <p>Виконує легкі вправи і короткі п'єси, контролюючи чітке падіння пальців і акуратний звук.</p> <p>Уважно контролює і виправляє інтонацію в заданих вправах і п'єсах.</p> <p>Виконує гами на одну октаву в повільному темпі, стежить за легким рухом смичка і плавним з'єднанням його вгору-вниз.</p> <p>Розуміє, що грати потрібно в повільному темпі, контролюючи інтонацію.</p> <p>Під час виконання легких гам і п'єс уважно слідкує за веденням смичка.</p> <p>При русі смичка вниз слідкує</p>	<p>Застосування теоретичних знань, правил і навичок гри на скрипці щипком і смичком.</p> <p>Початок використання нотної грамоти.</p>	<p>Систематизація роботи над постановкою рук і свободою апарату.</p> <p>Узгодження функцій рук у процесі звуковидобування.</p> <p>Поступове з'єднання роботи рук.</p> <p>Досягнення координації рухів як базової основи технічної майстерності.</p> <p>Вивчення легких вправ, тетраходів щипком і смичком.</p> <p>Розвиток слухового контролю як умови чистої інтонації.</p> <p>Робота над чіткістю падіння пальців.</p> <p>Контроль за легким веденням смичка від колодки до кінця.</p> <p>Виконання гам на одну октаву в повільному темпі з плавним з'єднанням смичка біля колодки і в кінці.</p> <p>Виконання легких етюдів і п'єс з використанням різних частин смичка.</p> <p>Контроль за рівним веденням смичка (між підставкою та грифом) і свободою ліктя правої руки.</p> <p>Підготовка до першого</p>

<p>за свободою ліктя і рівним веденням смичка.</p> <p>Може виконати кілька коротких п'єс напам'ять, дотримуючись правил свободної постановки, чистої інтонації і ритму.</p>		<p>виступу на сцені з невеликою програмою.</p>
Модуль 3		
<p>Демонструє акуратне ведення смичка, слідкуючи за точкою опори на струні.</p> <p>Розуміє і використовує поняття ваги правої руки на струні.</p> <p>Демонструє, як це впливає на звук.</p> <p>Застосовує різні частини смичка під час гри.</p> <p>Знає, як правильно розподіляти смичок.</p> <p>Демонструє штрих <i>detache</i> в кінці, середині та біля колодки.</p> <p>Розуміє що таке тон і півтон, правильно розташовує пальці в першій позиції.</p> <p>Застосовує під час гри на різних струнах плавне сполучення струн.</p> <p>Застосовує теоретичні знання про тривалості нот, такт і розмір у своїх практичних заняттях.</p> <p>Виявляє правильне відчуття і розуміння фрази, цільності та характеру твору.</p> <p>Розуміє що таке динаміка <i>forte, piano</i>.</p> <p>Показує навички концентрації уваги під час вивчення творів.</p> <p>Дотримується правильної послідовності у вивченні творів (спочатку слухати, потім інтонувати, далі грати щипком і смичком).</p> <p>Знає, якими пальцями грати</p>	<p>Вдосконалення ігрового апарату.</p> <p>Перші штрихи (<i>detache, legato</i>). Вивчення аплікатури в першій позиції.</p>	<p>Усвідомлення правильного контакту смичка зі струною.</p> <p>Опанування навички фіксації точки опори смичка на струні.</p> <p>Розуміння та вплив ваги правої руки на смичку на процес звуковидобування.</p> <p>Визначення різних частин смичка та формування навичок розподілу смичка під час гри.</p> <p>Штрих <i>detache</i> в різних частинах смичка.</p> <p>Розташування пальців лівої руки в першій позиції (тон-півтон).</p> <p>Опанування техніки плавного переходу зі струни на струну.</p> <p>Пояснення тривалостей нот, розуміння, що таке такт і розмір, вивчення нот першої і другої октав на чотирьох струнах.</p> <p>Формування уявлень про структуру музичного твору (фраза, речення) та динаміку (<i>forte, piano</i>).</p> <p>Вироблення правильної послідовності під час вивчення творів, вміння спочатку проінтонувати голосом, потім заграти <i>pizzicato</i>, і далі смичком.</p> <p>Вивчення аплікатури в першій позиції на всіх</p>

<p>ноти в першій позиції на всіх струнах.</p> <p>Демонструє розвиток і вдосконалення музичного слуху і ритму.</p>		<p>струнах.</p>
Модуль 4		
<p>Учень розуміє як виконувати такі штрихи: <i>legato, martele</i>; як правильно розподіляти смичок у комбінованих штрихах.</p> <p>Контролює інтонацію, активне падіння і знімання пальців лівої руки.</p> <p>Систематичні щоденні заняття включають роботу над вправами та легкими етюдами, що спрямовані на розвиток технічної майстерності, штрихової плавності та інтонаційної точності.</p> <p>Використовує прості штрихи в гамі <i>legato, detache</i> і комбіновані.</p> <p>Може розібрати легкі твори, розуміючи на якій струні і якими пальцями грати.</p> <p>Відтворює мелодію ритмічно точно.</p> <p>Розуміє, що таке розмір і такт.</p> <p>Знає ноти малої октави на соль струні.</p> <p>Грає гами, починаючи з «соль» струни.</p> <p>Використовує легкі подвійні ноти в кінці творів.</p> <p>Працює щодня, вміє звільнити руки, технічно правильно ставити скрипку.</p> <p>Уважно слідкує за чистотою інтонації і виправляє її.</p> <p>Розуміє, як долати технічні труднощі.</p> <p>Використовує спосіб</p>	<p>Якісне виконання і вдосконалення навичок гри на скрипці з поєднанням творчих завдань.</p>	<p>Вивчення та відпрацювання штрихів (комбіновані, <i>martele</i>, чотири, вісім <i>legato</i>).</p> <p>Постійний слуховий контроль за чистим інтонуванням, якістю звуку та активною роботою пальців лівої руки (падінням та зніманням).</p> <p>Поступове ускладнення всіх попередніх завдань (темпів, чистого інтонування, плавних з'єднань струн і смичків).</p> <p>Використання легких гам і етюдів в першій позиції для тренування елементарної техніки лівої руки і простих штрихів у правій руці.</p> <p>Розвиток навичок читання нот (розбір нових творів).</p> <p>Детальне ознайомлення з розміщенням пальців лівої руки на струні «соль».</p> <p>Виконання вправ і гам з використанням «соль» струни.</p> <p>Опанування техніки виконання штрихів <i>legato, martele</i> та навичок раціонального розподілу смичка в комбінованих штрихах.</p> <p>Контролює чистоту інтонації та чіткість роботи пальців лівої руки.</p> <p>Систематичне виконання вправ та доступних етюдів</p>

<p>повторення під час вивчення важких місць.</p> <p>Розпізнає різні легкі жанри творів (пісня, танець, колискова).</p> <p>У процесі підготовки до іспиту учень комплексно застосовує здобуті знання, фокусуючись на самостійній роботі: контролює свободу апарату, чистоту інтонування та ритмічну стійкість.</p> <p>Досягає якісного результату під час вивчення важких технічних місць, повторюючи їх спочатку повільно, потім поступово швидше.</p> <p>Розуміє і намагається відтворити характер виконуваних п'єс.</p>		<p>сприяє тренуванню техніки, плавних з'єднань смичків, чистої інтонації.</p> <p>Використовує прості штрихи в гамі <i>legato</i>, <i>detache</i> і комбіновані.</p> <p>Розбирає легкі твори, розуміючи на якій струні і якими пальчиками грати.</p> <p>Відтворює мелодію в правильному ритмі.</p> <p>Розуміє, що таке розмір і такт.</p> <p>Ознайомлення з нотами малої октави на струні соль.</p> <p>Початкове опанування техніки звуковидобування на двох струнах одночасно.</p> <p>Розвиток навичок самоконтролю під час інтонування та дотримання ритмічної структури.</p> <p>Виховання потреби в регулярній самостійній роботі, що забезпечує технічну свободу та впевненість під час гри.</p> <p>Створення позитивного емоційного фону як чинника заохочення до систематичних занять.</p> <p>Використання способу повторення під час підготовки до уроків і щоденний контроль за свободою ігрового апарату.</p> <p>Ознайомлення учня з первинними жанровими особливостями творів (пісня, танець, колискова) та розмаїттям їхнього образно-емоційного змісту.</p> <p>Узагальнення та практичне застосування набутих навичок у процесі підготовки до іспиту.</p>
---	--	--

Очікувані результати після 1 року навчання:

- демонструє правильну постановку обох рук, свобідне пристосування до скрипки;
- показує навички координації під час роботи обох рук;
- демонструє результати слухового, рухового і образно-асоціативного розвитку;
- контролює якість звуковидобування та ведення смичка;
- контролює інтонацію з позиції правильної форми пальців лівої руки;
- вправляє легкі гами та етюди в I позиції для досягнення елементарної техніки; працює над засвоєнням основних штрихів (*detache, legato, martele*);
- використовує теоретичні знання (тривалість нот, такт, розмір) у своїх щоденних заняттях; розуміє динаміку *F, p*;
- розпізнає прості жанри творів (пісня, танець, колискова).

2 КЛАС

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст навчального предмета	Види навчальної діяльності
Модуль 1		
<p>Учень демонструє свобідну і правильну постановку правої і лівої руки.</p> <p>Розуміє, як потрібно звільнити руки і плечі для подальшої гри.</p> <p>Старанно працює над розвитком техніки, уважно контролюючи легкість і свободу рук.</p> <p>Вміє налагодити скоординовано роботу обох рук.</p> <p>Виконує нові штрихи в середніх темпах, намагається робити плавну зміну струн із затримкою пальців.</p> <p>Виконує гами та етюди у швидших темпах (під час виконання штрихів <i>detache, legato, martele</i>).</p> <p>Поступово вдосконалює плавну зміну смичка біля колодки (фінгер-штрих).</p> <p>Уважно слухає і виправляє інтонаційно неточні звуки, вдосконалюючи свій слух.</p> <p>Виконує гаму на дві октави</p>	<p>Вдосконалення постановочного апарату.</p> <p>Розвиток техніки і вдосконалення звуковидобування.</p>	<p>Координація та стабілізація постановки виконавського апарату.</p> <p>Постійний контроль за станом ігрового апарату як засаднича умова успішного технічного розвитку учня.</p> <p>Подальша робота над злагодженою грою обох рук.</p> <p>Досягнення якісного звуковидобування – першочергова вимога під час гри на скрипці.</p> <p>Вдосконалення якості штрихів (8, 16 <i>detache, legato, martele</i>).</p> <p>Ознайомлення з новими штрихами (<i>staccato</i>, пунктирний і комбіновані штрихи).</p> <p>Вивчення етюдів у швидшому темпі з правильним розподілом смичка і плавною зміною струн і смичка.</p> <p>Загострення уваги учня над</p>

<p>в першій позиції, використовуючи плавне з'єднання струн.</p> <p>Вивчає мажорні і мінорні гами з більшою кількістю знаків (два або три).</p> <p>Уважно слідкує за співучістю і якістю звуку під час виконання п'єс та етюдів.</p> <p>Розуміє, що таке темброве забарвлення звуку.</p>		<p>розвитком музичного слуху, контроль з інтонацією.</p> <p>Вивчення та відпрацювання гам на дві октави в першій позиції.</p> <p>Вивчення принципів затримки та підготовки пальців.</p> <p>Вивчення тональностей з більшою кількістю ключових знаків.</p> <p>Опанування виконання мажорних і мінорних гам з використанням правил з'єднання смичків і струн.</p> <p>Робота над якістю звуковидобування та формування уявлення про тембральне забарвлення звуку. Спостереження за співучістю звуку.</p> <p>Вивчення легких п'єс з використанням різних штрихів і ритмічних малюнків.</p> <p>Робота над якісним звуком у гамах, етюдах і п'єсах.</p>
Модуль 2		
<p>Опанування навичок гри простих подвійних нот на відкритих струнах.</p> <p>Застосовує метод розкладання подвійних нот на ламані інтервали як підготовчий етап до цілісного одночасного звуковидобування.</p> <p>Досягнення рівномірного та одночасного звучання двох струн.</p> <p>Опанування навичок плавного переходу в другу та третю позиції.</p> <p>Демонструє виконання гами з плавним переходом у третю позицію, плавно з'єднуючи</p>	<p>Вивчення другої і третьої позицій.</p> <p>Запровадження нових технічних прийомів гри.</p> <p>Єдність теоретичних знань та практичних навичок у процесі навчання скрипаля.</p>	<p>Ознайомлення і вивчення подвійних нот з використанням відкритої струни (ламані подвійні ноти).</p> <p>Робота над рівним звучанням обох струн.</p> <p>Підготовчі вправи для переходів у другу і третю позиції.</p> <p>Вивчення етюдів у другій і третій позиції.</p> <p>Використання підготовчих вправ для переходів у третю позицію (через відкриту струну, через перший</p>

<p>струни по вісім <i>legato</i>.</p> <p>Впевнено виконує п'єси з акомпанементом фортепіано, досягаючи успішного виконання в ансамблі.</p> <p>Вміє розпізнати в п'єсі фразу, речення, може відчутти і показати кульмінацію твору.</p> <p>Вдосконалює емоційну виразність та опановує навички застосування динамічних контрастів <i>forte</i> і <i>piano</i>.</p> <p>Інтегрує теоретичні знання та музичну термінологію в процес виконання музичних творів.</p> <p>Може зіграти без помилки тричотири п'єси.</p>		<p>палець, через другий палець).</p> <p>Вивчення гам з переходами в третю позицію, у дві октави до двох знаків.</p> <p>Виконання п'єс з віртуозними епізодами і переходами в другу і третю позицію.</p> <p>Ознайомлення з поняттями «мотив», «фраза», «речення», «період».</p> <p>Використання теоретичних знань для успішного виконання п'єс (реприза, кульмінація, знаки альтерації, динамічні відтінки <i>forte</i> і <i>piano</i>).</p> <p>Опановує музичну термінологію та використовує її для розкриття художнього характеру твору.</p> <p>Підготовка до виступу на сцені, вивчення напам'ять трьох-чотирьох п'єс.</p>
Модуль 3		
<p>Постійно контролює і коректує постановку рук.</p> <p>Досягає легкого ведення смичка і свободи ліктя.</p> <p>Розуміє свої завдання під час вивчення гам з переходами в третю позицію.</p> <p>Працює над плавністю з'єднання струн, позицій і смичків.</p> <p>Вивчає гами з одним, двома і трьома знаками при ключі.</p> <p>Дотримується правил з'єднання струн, позицій під час вивчення арпеджіо.</p> <p>Намагається робити плавні з'єднання в кінці і біля колодки смичка.</p>	<p>Подальший контроль і корекція постановки гри на скрипці.</p> <p>Досконале вивчення третьої позиції в гамах і етюдах, активне використання її в п'єсах.</p>	<p>Вивчення гам з переходом в третю позиції в три неповних октави.</p> <p>Робота над арпеджіо тризвуків (з'єднання струн, затримка, підготовка пальців, плавні переходи в позицію).</p> <p>Вивчення простих подвійних нот у першій позиції.</p> <p>Перша спроба акордів, робота над технікою подвійних нот та акордів.</p> <p>Поняття про велику форму (концерт, варіації).</p> <p>Розбір простих учнівських концертів.</p>

<p>Володіє рівним звуком під час виконання подвійних нот.</p> <p>Успішно робить перші спроби гри складніших подвійних нот (двома пальцями).</p> <p>Розуміє, як правильно взяти простий акорд.</p> <p>Знає, що таке складна форма і успішно виконує нескладні концерти.</p> <p>Спостерігає і аналізує, що всі штрихи, треновані в гамах, використовуються в концертах і п'єсах.</p> <p>Розуміє, що якість штрихів потрібно напрацьовувати в гамах і етюдах.</p> <p>Намагається показати фразу, мелодію <i>crescendo</i> і <i>diminuendo</i>.</p> <p>Розуміє, що постійний слуховий контроль над інтонацією – невід'ємний елемент щоденних занять.</p>		<p>Теоретичне і практичне повторення штрихів, музичних термінів і використання їх в концертах і п'єсах.</p> <p>Обов'язкове вивчення етюдів у щоденних заняттях учня / учениці та використання під час підготовки концертів.</p> <p>Формування навичок фразування відповідно до логіки музичної думки.</p> <p>Постійний контроль над інтонацією та рівністю і якістю звуку.</p>
Модуль 4		
<p>Слідкує за свободою постановочного апарату, контролює свобідне розміщення лівої руки над струнами, а в правій руці перевіряє форму кисті на смичку (легке тримання смичка).</p> <p>Використовує корисні вправи вивчення окремими руками (тренує лівою рукою пасажів без смичка, чітко ставить і знімає пальці, використовує рульовий рух ліктя; у правій руці тримає пальцями смичок над струнами, збирає пальчики, але не тисне ними, звільняє лікоть при рухові смичка вниз).</p> <p>Свідомо контролює постановку правої руки, забезпечуючи виконання кожним пальцем його функції в управлінні смичком.</p>	<p>Підведення підсумків вивчення попереднього матеріалу.</p> <p>Рівень технічного оснащення учня.</p>	<p>Постійне вдосконалення постановочного апарату, звуковидобування, техніки правої і лівої рук, інтонації.</p> <p>Опрацьовує основи скрипкової техніки: плавність переходів у позиції, якісне з'єднання руху смичка та зміну струн.</p> <p>Робота над співучістю звуку, акуратним виконанням етюдів, п'єс і концертів.</p> <p>Реалізує вивчення та обов'язкове виконання великої форми (концерту) та різнохарактерних п'єс на іспиті як підсумок опанування програми.</p> <p>Формування стійкої концентрації уваги учня під</p>

<p>При переходах зі струни на струну затримує третій палець і виконує плавні і спокійні переходи, ковзаючи по грифі.</p> <p>Зосереджує свій слух і увагу на співучості звуку і акуратному приємному звучанні без призвуків.</p> <p>Вивчає без помилок і виконує концерт та три-чотири п'єси.</p> <p>Готуючись до іспиту, може виконати етюд, п'єсу і концерт напам'ять.</p>		<p>час виконання концертів та п'єс.</p> <p>Розвиток зосередженості, зібраності, уваги та самоконтролю для забезпечення високої якості виконання всіх технічних завдань.</p> <p>Вивчення музичного тексту напам'ять як важливий етап підготовки до успішного сценічного виступу.</p> <p>Використання методу систематичних повторень як головного правила при вивченні складних технічних епізодів у щоденних заняттях учня.</p>
---	--	--

Очікувані результати після 2 року навчання:

- демонструє свobodний апарат, скоординовану роботу обох рук;
- досягає плавної зміни смичка і струн;
- вивчає п'єси, етюди, гами на дві октави у швидших темпах;
- поступово ознайомлюється з II і III позиціями і показує плавні переходи з позиції в позицію;
- демонструє використання слухового і рухового контролю над технікою штрихів;
- контролює рух правої руки від плеча та слідкує за звільненням ліктя і кисті під час гри смичком;
- контролює співучість звуку та інтонацію;
- успішно виконує п'єси в ансамблі з фортепіано;
- розвивається в образно-емоційному плані та ознайомлюється з великою формою (концерт).

Орієнтовний репертуарний список для учнів 1–2 класів

П'єси:

- М. Магіденко «Півник»;
- В. А. Моцарт «Алегретто», «Вальс», «Пісня пастушка», хор з опери «Чарівна флейта»;
- Г. Ф. Гендель «Пісня перемоги»;
- Р. Шуман «Пісня жінок»;
- Чеська народна пісня в обр. С. Стемпневського «Пастушок»;
- Н. Ган «Роздум»;
- К. Вебер «Хор мисливців»;

- Л. ван Бетховен «Полонез», «Менует»;
- З. Багіров «Романс»;
- К. Бом «Безперервний рух»;
- Г. Гендель «Прелюдія і буре»;
- Г. Гендель «Гавот з варіаціями»;
- Дж. Перголезі «Арія»;
- Ш. Данкля «Інтродукція і рондо»;
- Е. Дженкінсон «Танок».

Концерти:

- О. Рідінг Концерт сі-мінор, Концерт соль-мажор;
- Ф. Зейц Концерти №1, №3, №6;
- В. Новотний «Тема з варіаціями»;
- А. Вівальді Концерт соль-мажор, концерт ля-мінор 1 ч.;
- Й. Гайдн Варіації соль-мажор.

Твори українських композиторів

П'єси:

- М. Вериківський «Котику сіренький», «Колискова», «Пісня»;
- О. Зноско-Боровський «Ведмедик танцює», «Гра в м'ячик», «Веселий танок», «Лялька»;
- Г. Компанієць «Два півники»;
- О. Лисаківський «Вальс», «Розповідь», «Танець»;
- М. Лисенко «Лисичка», «Елегія», «Пряля».

Концерти:

- О. Кравчук Концерт;
- Б. Кривопуст Соната;
- Ж. Колодуб Концерт;
- Л. Шукайло Варіації на теми української народної пісні «Ой, вербо, вербо».

3 КЛАС

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст навчального предмета	Види навчальної діяльності
Модуль 1		
Розуміє, що щоденні заняття і самоконтроль – запорука якісного покращення і вдосконалення техніки, розвиток емоційної і виразної гри. Досягає значного прогресу в технічному оснащенні та свободі володіння скрипкою, концентрує свою увагу	Розширення технічних і виразових можливостей скрипаля. Свобідне володіння скрипкою – основна ціль навчання учня.	Усвідомлення необхідності систематичних щоденних занять як основи для поступового розвитку техніки обох рук. Визначення якості звуковидобування як пріоритетного напрямку в процесі навчання гри на скрипці.

<p>на якісному звуковидобуванні та чистій інтонації.</p> <p>Уважно відпрацьовує нові види штрихів, добре володіє штрихом <i>detache</i> в різних частинах смичка.</p> <p>Використовує вправи для підготовки штрихів <i>spiccato</i>, <i>sautille</i>.</p> <p>Застосовує вагу правої руки на смичку під час гри у верхній половині смичка.</p> <p>Досконало вивчає кілька етюдів на широкі штрихи, звільняючи при цьому праве плече, володіє смичком і втримує його під час гри цілим смичком.</p> <p>Слідкує за рівним веденням смичка, не дозволяючи смичку сповзати на гриф.</p> <p>Виявляє професійне ставлення до роботи над музичним матеріалом і усвідомлює його важливість для художнього виконання творів.</p>		<p>Робота над звуком в різних частинах смичка.</p> <p>Поступове засвоєння штрихів <i>spiccato</i>, <i>sautille</i>, дубль штрих.</p> <p>Вивчення комбінованих штрихів цілим смичком як спосіб звільнення плеча правої руки і тренування масштабної, широкої гри.</p> <p>Вивчення і виконання всіх штрихів у мажорних і мінорних гамах до трьох знаків і опрацювання етюдів на подолання різних технічних труднощів.</p>
Модуль 2		
<p>Працює над удосконаленням штриха 16 <i>legato</i> на один смичок.</p> <p>Досягає швидших темпів виконання штрихів у гамі, в арпеджіо тризвуків, в етюдах.</p> <p>Демонструє рівність звуку в пасажах (<i>legato</i> на цілий смичок), розуміє як працювати над рівним, глибоким звуком, використовує плавні рухи кисті, пальців правої руки та затримку пальців при гамоподібних пасажах.</p> <p>Розуміє, що щодня потрібно грати гами, щоб досягти чіткого падіння пальців та плавного з'єднання струн.</p>	<p>Розширення техніки.</p> <p>Розвиток біглості пальців лівої руки, акуратного звучання і плавних рухів в правій руці.</p>	<p>Вдосконалення штриха <i>legato</i>.</p> <p>Вивчення шістнадцяти нот <i>legato</i> на один смичок у гамі.</p> <p>Збільшення темпів виконання вправ, гам, етюдів.</p> <p>Робота над рівністю звуку під час виконання пасажів на велику кількість нот (12 – 16 <i>legato</i>).</p> <p>Формування навичок роботи над пасажами.</p> <p>Вироблення пластичних переходів зі струни на струну під час виконання пасажів з великою</p>

		<p>кількістю нот.</p> <p>Досягнення плавних з'єднань за допомогою м'яких рухів кисті і пальців правої руки.</p> <p>Використання прийому затримки і підготовки пальців у пасажах.</p> <p>Виконання вправ на чітке падіння пальців лівої руки на гриф.</p>
Модуль 3		
<p>Опановує гру в п'яти позиціях та впевнено грає гами на три октави.</p> <p>Демонструє <i>legato</i> по 24 ноти, вивчає арпеджіо тризвуки по 9 <i>legato</i> на один смичок, і септакорди по 12 <i>legato</i> на один смичок.</p> <p>Ознайомлення з виконанням хроматичної гами двома способами (ковзання пальців і чергування пальців).</p> <p>Досягає концентрації уваги та слуху в роботі над співучим тембровим звучанням скрипки.</p> <p>Розвиває свої природні здібності і слух, контролюючи чисту інтонацію.</p> <p>Демонструє гарний смак і розпізнає якісний репертуар для скрипки.</p> <p>Виявляє потребу в слуханні скрипкових творів.</p>	<p>Вивчення високих позицій на грифі.</p> <p>Формування потреби учня в досягненні якісного тембрового звуку скрипки.</p>	<p>Продовження вивчення високих позицій (1–5 позиції).</p> <p>Виконання гам з переходом у п'яту позицію.</p> <p>Вивчення трьох-октавних гам та арпеджіо тризвуків і септакордів по 24 <i>legato</i>.</p> <p>Ознайомлення з двома способами виконання хроматичної гами (ковзання пальців і чергування пальців).</p> <p>Формування в учня потреби в співучому та тембровому звучанні скрипки.</p> <p>Підготовчі вправи для вібрації.</p> <p>Виховання гарного смаку у виборі скрипкового репертуару.</p>
Модуль 4		
<p>Досягає успіхів у використанні технічного матеріалу, чистої інтонації, м'якого та співучого звучання скрипки.</p> <p>Демонструє розуміння характеру твору, показує образне мислення, цілісність твору, застосовує технічні</p>	<p>Використання техніки учня у виконанні п'єс і концертів.</p> <p>Всебічний художній розвиток у процесі роботи над образом, характером та емоційним наповненням кожного</p>	<p>Використання напрацьованої техніки в етюдах, п'єсах і концертах.</p> <p>Робота над деталями у творах, важкими, технічними місцями (спосіб повторення).</p>

<p>та художні засоби музичної виразності для вираження характеру твору (мелізми, трелі, флажолети).</p> <p>Демонструє перші спроби використання вібрато.</p> <p>Працює над подвійними нотами в гамі (терції, сексти, октави – ламані і по дві разом).</p> <p>Під час підготовки до іспиту дотримується основних правил домашніх занять (увага, концентрація, контроль за інтонацією, ритмом і вивчення технічних місць способом повторення).</p>	<p>твору.</p>	<p>Постійний контроль над інтонацією, плавними з'єднаннями, переходами в позицію.</p> <p>Розширення знань про музичну форму для усвідомленого відтворення логіки композиторського задуму.</p> <p>Робота над логікою побудови музичної фрази та виявленням головної кульмінації твору.</p> <p>Розвиток виконавської виразності як невід'ємна складова художнього зростання.</p> <p>Використання засобів виразності для показу образності у творах. Використання мелізм і флажолетів.</p> <p>Вивчення подвійних нот у гамах (терції, сексти, октави) та використання їх у творах.</p> <p>Робота над образним змістом та характером творів.</p> <p>Здійснення постійного контролю за ритмічною точністю, чистотою інтонації, технічною якістю та загальною виразністю гри.</p> <p>Поєднання емоційного виконання з усвідомленим дотриманням структурної цілісності музичного твору.</p>
--	---------------	--

Очікувані результати після 3 року навчання:

- показує позитивний результат в постановочному і технічному оснащенні;
- демонструє якісне звуковидобування та чисту інтонацію;

- вивчає нові види штрихів (комбіновані, *detache, martele*) та підготовчі вправи для виконання штрихів *spiccato, sautille*;
- досягає успішного засвоєння таких позицій (IV, V) і може виконати гами в три октави з арпеджіо тризвуків та септакордів;
- розвиває свої природні здібності, контролюючи інтонацію, темброве звучання скрипки, якісне виконання штрихів;
- демонструє чітку техніку лівої руки, біглисть пальців та спробу вібрації;
- працює над нескладними подвійними нотами та акордами;
- демонструє розуміння характеру твору, його цілісність, показує образне мислення та використання художніх засобів музичної виразності (мелізми, трелі, форшлаги, флажолети);
- дотримується правил систематичних домашніх занять та підготовки до шкільних занять.

4 КЛАС

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст навчального предмета	Види навчальної діяльності
Модуль 1		
<p>Демонструє якісне виконання попередніх штрихів і вивчення нових штрихів (<i>staccato, Viotti, spiccato, sautille</i>).</p> <p>Виконує підготовчі вправи до складних штрихів (<i>spiccato, sautille</i>) і досягає їх правильного виконання в швидкому темпі.</p> <p>Вивчає гами і етюди в різних позиціях, ознайомлюється з високими позиціями, щодня грає вправи Г. Шрадїка (від 1 до 10).</p> <p>Розуміє важливість цих вправ для розвитку техніки обох рук.</p> <p>Показує правильний розподіл смичка у творах.</p> <p>Під час гри використовує всі частини смичка (колодку, середину і кінець смичка).</p> <p>Залежно від характеру і темпів виконання творів застосовує різну швидкість смичка.</p> <p>Слідкує за співучістю звуку,</p>	<p>Продовження роботи над технікою обох рук, інтонацією, культурою звуковидобування.</p> <p>Самоконтроль у щоденних заняттях.</p>	<p>Повторення та вдосконалення штрихів, вивчення нових штрихів <i>Viotti, staccato, spiccato, sautille</i>.</p> <p>Відшліфування їх на гамі, вивчення високих позицій, вдосконалення розподілу смичка в різних штрихах та вміння керувати швидкістю смичка.</p> <p>Вправи на вібрато та застосування його в кантілені.</p> <p>Використовування вправ Г. Шрадїка у щоденній практиці як основу для вдосконалення швидкості та координації.</p> <p>Вивчення і застосування під час гри засобів музичної виразності (прості, квартові і квінтові флажолети, групето, форшлаги, морденти).</p> <p>Формування навичок</p>

<p>досягає доброї координації обох рук.</p> <p>Використовує у своїй грі нові засоби виразності (прості квартові та квінтові флажолети, морденти, трелі, форшлаги, групето).</p> <p>Працює над удосконаленням вібрато і використовує її в повільних творах.</p>		<p>правильного звуковидобування.</p>
Модуль 2		
<p>Ознайомлення з різножанровою скрипковою літературою.</p> <p>Уважно працює над технікою, виразовими засобами та характером творів.</p> <p>Використовує різну швидкість смичка і добре справляється зі швидким проведенням смичка.</p> <p>Досягає контрольованого володіння смичком, використовуючи різну динаміку (<i>crescendo</i>, <i>diminuendo</i>).</p> <p>Демонструє розуміння характеру твору через виконання динаміки і кульмінацій.</p> <p>Досягає легкості і швидкості, біглості пальців у віртуозних творах.</p> <p>Показує осмислену, самостійну підготовку до уроків.</p> <p>Вміє слухати себе зі сторони, записує і аналізує своє виконання.</p> <p>Розпізнає свої недоліки і розуміє необхідність виправлення помилок.</p> <p>Виконує вправи і гами в шостій, сьомій позиціях.</p>	<p>Жанрова різноманітність репертуару учня.</p> <p>Введення в репертуар віртуозних, кантиленних, танцювальних п'єс.</p>	<p>Ознайомлення з творами різних жанрів і робота над вираженням характеру та музичною стороною п'єс і концертів.</p> <p>Застосування звуку різної сили у творах.</p> <p>Робота над динамікою, володіння різною швидкістю ведення смичка.</p> <p>Вправи для розвитку швидкості пальців у віртуозних творах.</p> <p>Самостійна осмислена робота над репертуаром (спосіб запису домашніх занять).</p> <p>Формування вміння об'єктивно оцінювати власне звучання.</p> <p>Самостійне виправлення своїх помилок.</p> <p>Ознайомлення з шостою, сьомою позиціями і спроба грати чотирьох-октавну гаму.</p> <p>Розбір арпеджіо-тризвуків і септакордів у чотирьох-октавній гамі.</p> <p>Формування вміння самостійно виявляти і виправляти недоліки у виконанні.</p>

<p>Грає чотирьох-октавну гаму в помірному темпі.</p> <p>Може самостійно розібрати твори.</p>		<p>Самостійний розбір нових творів.</p>
Модуль 3		
<p>Щодня виконує вправи на ведення смичка довгими нотами, грає мінорні і мажорні гами і арпеджіо тризвуки.</p> <p>Вдосконалює свою техніку на вправах Г. Шрадїка і О. Шевчика.</p> <p>Вивчає кварто-квінтове коло, музичні терміни і застосовує свої знання на практиці.</p> <p>Володіє пластикою рухів, свободою корпусу тіла.</p> <p>Контролює в домашніх заняттях свободу ігрового апарату, досконале ведення смичка, плавність змін струн смичка і позиції.</p> <p>Послідовно виконує всі домашні заняття.</p> <p>Тренує самостійний розбір творів, читання з аркуша, працює над усуненням недоліків у грі (чистота інтонації, чіткість і швидкість пасажів).</p> <p>Демонструє виразну гру, і чітку артикуляцію.</p> <p>Досягає успішного володіння вібрато.</p>	<p>Організація ефективних та систематичних домашніх занять, вдосконалення роботи над виконавським апаратом, послідовна робота над музичними творами.</p>	<p>Організація щоденних домашніх занять для забезпечення безперервного розвитку технічного апарату та виконавської майстерності.</p> <p>Впровадження в щоденну практику мінорних і мажорних гам, арпеджіо-тризвуків і септакордів.</p> <p>Застосування знань з теорії музики для детального аналізу структури та змісту музичних творів.</p> <p>Поглиблення знань про кварто-квінтове коло та вивчення нових тональностей.</p> <p>Постійний контроль за свободою рухів під час гри на інструменті.</p> <p>Перевірка на вправах та гамах досконалого ведення смичка, плавних змін у кінці і біля колодки, співучості звуку, чистої інтонації, пластичності рухів та свободи плечей і обох рук.</p> <p>Розуміння логічної послідовності етапів роботи над музичними творами – від розбору до концертного виконання.</p> <p>Поступове виховання здатності учня самостійно працювати над творами.</p> <p>Вміння продемонструвати навички артикуляції</p>

		і виразності мелодії. Вдосконалення вібрації для досягнення більшої виразності у виконанні творів.
Модуль 4		
<p>Комплексне застосування здобутих знань і навичок у процесі самостійних занять та під час публічних виступів.</p> <p>Формування відповідального ставлення до занять і здатності контролювати своє виконання під час виступів.</p> <p>Розуміє і використовує нові тривалості (тріолі, квартолі, квінтолі, секстолі).</p> <p>Розширення словникового запасу музичних термінів та розуміння їх змісту.</p> <p>Демонструє під час виступів на сцені володіння всіма видами штрихів, свобідною постановкою обох рук, правильною динамікою, всіма засобами музичної виразності.</p> <p>Показує емоційне виконання на сцені, демонструє належну технічну підготовку.</p> <p>Вміє самостійно спланувати свої заняття, показує творчий підхід до виконання творів, володіє музично-теоретичними знаннями і вміло використовує їх в заняттях гри на скрипці.</p> <p>Постійно розширює свій кругозір через відвідування концертів та знайомство з творчістю видатних скрипалів.</p>	<p>Узагальнення практичного досвіду та теоретичних знань, накопичених протягом навчання.</p> <p>Використання всіх технічних можливостей та музично-теоретичних знань для створення музичного образу.</p>	<p>Застосування всього комплексу набутих знань при підготовці до занять та виходів на сцену.</p> <p>Свідомий підхід до щоденних занять, розвиток самоконтролю та самодисципліни під час виконання домашніх завдань.</p> <p>Ознайомлення з тривалостями (тріолі, квартолі, квінтолі та секстолі).</p> <p>Застосування доступних джерел інформації для самовдосконалення та підвищення результативності занять.</p> <p>Використання досвіду відвідування концертів (перегляду відеозаписів професійних виконань) для підвищення мотивації до самостійної роботи над програмою.</p> <p>Демонстрація володіння всіма видами штрихів та різними технічними засобами та засобами виразності, необхідних для / під час виконання музичних творів.</p> <p>Працює над створенням музичних образів, виявляє ініціативу та творчо підходить до занять. Підготовка до технічного іспиту з виконанням гами, арпеджіо і двох етюдів.</p> <p>Підготовка до виступу на</p>

		сцені, виконання концерту та двох п'єс різного характеру.
--	--	---

Очікувані результати після 4 року навчання:

- володіє пластикою рухів та свободою корпусу тіла;
- виконує гаму в 3 октави в п'яти позиціях та знає високі позиції (VI, VII); може виконати гаму в чотири октави в помірному темпі зі всіма штрихами;
- демонструє виконання складніших штрихів (*staccato, Viotti, sautillé, spiccato*);
- вивчає вправи на володіння різною швидкістю смичка;
- демонструє виконання простих квартових і квінтових флажолетів, мордентів, форшлагів, групето, вдосконалює вібрацію;
- досягає легкості, швидкості та біглості пальців у віртуозних творах;
- демонструє виразну гру та чітку артикуляцію;
- вміє слухати себе зі сторони, розпізнає свої недоліки та працює над виправленням помилок;
- тренує самостійний розбір творів, читання з аркуша;
- продовжує вивчати кварто-квінтове коло і поглиблює знання з музичної термінології;
- виявляє свідомий підхід у підготовці до занять, самоконтроль під час виступів;
- демонструє на сцені належну технічну базу, динамічне та емоційне виконання творів;
- показує творчий та професійний підхід до виконання репертуару.

Орієнтовний репертуарний список для учнів 3 – 4 класу

П'єси:

- К. Бом «Безперервний рух», «Інтродукція і полонез»;
- В. Шер «Метелики»;
- Дж. Еллертон «Тарантела»;
- А. Кореллі «Алегро»;
- Ф. Крейслер «Менует в стилі Порпора», «Сициліана і Рігодон в стилі Франкера», «Марш дерев'яних солдатиків»;
- В. А. Моцарт «Рондо в турецькому стилі»;
- Ж. Обер «Тамбурин», «Престо»;
- Дж. Фіокко «Алегро»;
- Л. Бокеріні «Менует»;
- Й. Брамс «Колискова»;
- Г. Марі «Арія в старовинному стилі»;
- Дж. Мартіні «Анданте», «Гавот»;
- Ф. Мендельсон «Весняна пісня»;

- А. Нолк «Угорський танець»;
- Г. Персел «Арія», «Сициліана»;
- Дж. Тартіні «Сарабанда»;
- Ф. Шуберт «Екосес», «Бджілка»;
- Б. Дубосарський «Батута»;
- К. Дімітреску «Данс таранеск»;
- Дж. Перголезі «Арія»;
- Ж. Сітт «Тарантела»;
- А. Курчі «Чардаш».

Концерти:

- Л. Янса «Концертіно»;
- А. Вівальді Концерт ля-мінор 1, 2, 3 ч., соль-мінор;
- Ж. Акколаї Концерт №1, 1 ч.;
- Й. С. Бах Концерт ля-мінор, 1 ч.;
- Дж. Віотті Концерт №23;
- Ш. Данкля Варіації на теми з опери композиторів Дж. Россіні, В. Белліні, Ф. Паччіні, Вейгля, Концертне соло №1;
- А. Кореллі Соната мі-мінор;
- В. Новотний Тема з варіаціями;
- Г. Холендер Концерт ля-мінор;
- Р. Ортманс Концертіно;
- Г. Бацевіч Концертіно;
- Дж. Віотті Концерт №23.

Твори українських композиторів:

- В. Косенко «Скерцино», «Вальс»;
- Б. Фільц «Весняний романс», «Аркан», «Легенда», «Романс», «Новелетта»;
- Н. Нижанківський «Коломийка»;
- Л. Ревуцький «Інтермеццо»;
- Р. Солтис «Танок»;
- П. Шольц «Безперервний рух».

Концерти:

- О. Гоноболін Концертіно;
- Б. Кривопуст Соната.

III. ФОРМИ І ВИДИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Основою обліку успішності учня протягом року є поточні та підсумкові форми контролю. Для успішної організації навчального процесу протягом року необхідно проведення таких контрольних засобів як *технічний залік, академічні концерти, контрольні уроки, прослуховування 1 та 4 класів,*

випускний іспит наприкінці року. Усі твори виконуються напам'ять. Виступ учнів на контрольних заходах оцінює комісія з викладачів фаху.

Оцінювання навчальних досягнень учнів здійснюється на основі визначення рівня сформованості таких **фахово-спеціалізованих компетенцій**:

- особливості індивідуального розвитку учня (рівень музичних обдарувань, музикальність);
- спрямованість на постійний особистісно-фаховий розвиток та саморозвиток (вмотивованість, усвідомленість);
- опанування репертуару за вимогами класу;
- розвиток виконавського (ігрового) апарату; технічне опанування твору;
- розкриття художньо-образного змісту твору;
- усвідомлення компонентів інструментально-виконавської діяльності;
- сценічна стабільність, артистизм.

Навчальні досягнення учнів першого року навчання підлягають вербальному оцінюванню. Навчальні досягнення учнів з другого року навчання підлягають як вербальному, так і бальному оцінюванню. Починаючи з другого року навчання один раз на рік рекомендується проводити технічний залік.

Критерії оцінювання рівня досягнення результатів навчання

Згідно з наказом Міністерства Культури і мистецтв від 27.08.2001 №554 оцінювання успішності учня відбувається за **12-ти бальною системою**. Навчальні досягнення для першого класу підлягають **вербальному оцінюванню**: *початковий* – потребує уваги та допомоги; *середній* – досягає результату за допомогою викладача; *достатній* – демонструє помітний прогрес; *високий* – має значні успіхи. Для учнів 2–4 класів визначається **чотири рівні навчальних досягнень**: початковий (1 – 3 бали); середній (4–6 балів); достатній (7–9 балів); високий (10–12 балів).

Згідно Положення про мистецький ліцей від 23.12.2020 р. № 1313 (Розділ «Організація освітнього процесу» п. 22) зміст, форми і порядок атестації учнів з мистецьких дисциплін, визначених стандартом спеціалізованої мистецької освіти, затверджуються Міністерством культури України. Поточне та підсумкове оцінювання навчальних досягнень учнів здійснюється в мистецькому ліцеї за формами, змістом та у спосіб, визначений освітньою програмою мистецького ліцею. Особливості оцінювання результатів навчання учнів мистецького ліцею з предметів мистецького компонента визначаються Міністерством культури України.

IV. ОСНОВНІ ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НА ЗАВЕРШЕННЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРЕДМЕТА

Згідно змісту, мети та завдань модельної навчальної програми на завершення вивчення навчального предмета, проєктується досягти таких фахових компетентностей та особистісно-творчих результатів.

У процесі застосування адаптаційно-ігрового (1–2 класи) та основного 3–4 класи) циклів навчання формуються такі фахово-спеціалізовані, зокрема

інструментально-виконавські, теоретично-аналітичні та художньо-творчі компетентності, що виявляються у таких **результатах**:

– володіння пластикою рухів та свободою корпусу тіла, опанування гам у три октави, у п'яти позиціях та ознайомлення з високими позиціями (VI, VII); можливість виконання гами в чотири октави в помірному темпі зі всіма штрихами;

– виконання складніших штрихів (*staccato, Viotti, sautillé, spiccato*); опанування вправами на володіння різною швидкістю ведення смичка, виконання простих квартових і квінтових флажолетів, мордентів, форшлагів, групето;

– розвиток та вдосконалення вібрації, досягає легкості, швидкості та біглості пальців у віртуозних творах;

– демонстрування чіткої артикуляції музичного тексту, вміння слухати себе зі сторони, розпізнавання свої недоліків та робота над виправленням помилок, опанування новими музичними термінами, тренування самостійного розбору творів, читання з аркуша, виявлення свідомого у підготовці до занять, самоконтроль під час виступів;

– має уявлення про різножанровість скрипкової літератури;

– впевнене демонстрування на сцені опанованих технічних прийомів, динамічне та художньо-емоційне виконання творів;

– виявлення творчого та професійного підходу до виконання репертуару;

– володіння музично-теоретичними знаннями, відвідування та участь у концертах, майстеркласах; застосування різноманітних джерел інформації для заохочення та мотивації власних занять.

Викладач може змінювати орієнтовний репертуарний список творами, які мають більшу дидактичну цінність відповідно до потреб учнів, їхніх музичних здібностей, для розвитку виконавського апарату скрипаля, для спонукання учнів до творчої діяльності, роботі над музичним твором та його сценічним представленням.

V. РЕКОМЕНДОВАНА МЕТОДИЧНА ЛІТЕРАТУРА

1. Амстібовський Д. Є., Середа Н. В. Формування готовності викладачів виконавських відділів закладів музичної освіти до роботи з обдарованими учнями. *Психологічний інструментарій розвитку лідерського потенціалу сучасної молоді: теорія і практика*. Матеріали ІХ Міжнародної науково-практичної конференції здобувачів та молодих вчених. Харків : НТУ «ХП», 2023. С. 9–11.

2. Амстібовський Д. Є. Робота з учнем над подоланням надлишкового хвилювання під час сценічного виступу. *Формування творчої особистості в інформаційному просторі сучасної культури*. Харків: Планета-Прінт, 2019. С. 50–52.

3. Андрейко О. І. До проблеми побудови технічного апарату скрипаля. *Науковий вісник національної музичної академії України ім. П. Чайковського*. Київ. 2001. Вип. 18. Сер. Музичне виконавство. С. 251–261.

4. Андрейко О. І. Виконавська культура скрипаля : теорія та методика формування. Львів, 2013. 298 с.
5. Андрейко О. І. Формування творчої виконавської особистості скрипаля в контексті педагогічних інновацій. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова*. Київ, 2012. Вип. 16 (26). С. 3–6.
6. Андрейко О. І. Теоретико-методичні засади формування виконавської культури музиканта-інструменталіста. Навч. посіб. Львів : Простір-М, 2017. С. 1–23.
7. Антоненко О. А. Еволюція салонної музики в європейській культурі : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. мистецтвознав. : 17.00.03. Харків, 2006. 20 с.
8. Андрієвський І. М. Семантика тематизму фуг у контексті образної самобутності циклу «Три Сонати та три Партити для скрипки соло» Й. С. Баха. *Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти*. Харків, 2022. Вип. 64. С. 92–109.
9. Беліченко Н. М. Структурна поетика музичного твору: (на матеріалі музики сучасних композиторів 80-х років) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. мистецтвознав. : 17.00.02. Київ, 1992. 16 с.
10. Берегова О. М. Тенденції постмодернізму в камерних творах українських композиторів 80х – 90-х років ХХ сторіччя : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. мистецтвознав. : 17.00.03. Київ, 2000. 20 с.
11. Білоус В. П. Психологічні аспекти формування виконавської художньої майстерності : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. мистецтвознав. Київ, 2005. 17 с.
12. Бурель О. В. Інструментальні концерти К. Сен-Санса в контексті французької жанрової традиції ХІХ – початку ХХ століть : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. мистецтвознав. 17.00.03. Харків, 2017. 19 с.
13. Вареніна Л. О. З педагогічного досвіду. Актуальні питання мистецької педагогіки. Маріуполь, 2020. С. 23–28.
14. Вареніна Л. О. Скрипкові сонати Г. Ф. Генделя в аспекті еволюції жанру та стилевих особливостей. *Мистецьки пошуки*. 2019. Вип. 2 (11). С. 110–114.
15. Волощук Ю. І. Спецкурс «Українське скрипкове мистецтво» : навч.-метод. посіб. Івано-Франківськ : Гостинець, 2002. 82 с.
16. Волощук Ю. І. Особливості фахової підготовки скрипалів у австрійських та польських музичних навчальних закладах Східної Галичини другої половини ХІХ – першої третини ХХ століття. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*. Дрогобич : Видавничий дім «Гельветика», 2021. Вип. 35. Том І. С. 60–67.
17. Волощук Ю. Методичні підходи Богодара Которовича до вирішення проблем звуковидобування, динаміки та фразування у поліфонічних творах Й. С. Баха для скрипки соло. *Актуальні питання*

сучасного розвитку соціально-гуманітарної сфери. Харків : СН НТМ «Новий курс», 2022. С. 50–56.

18. Гейвандова К. Н. Марк Кармінський. Київ : «Музична Україна», 1981. 44 с.

19. Гоменюк Л. В. Скрипкове виконавство як чинник естетичного впливу на формування майбутніх викладачів музичного мистецтва. *Естетичні засади розвитку педагогічної майстерності викладачів мистецьких дисциплін : матеріали науково-практичної конференції*. Умань : Візаві, 2017. С. 35–40.

20. Гребнева И. «Образ» скрипки в творчестве А. Корелли (на примере жанра concerto grosso). *Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти*. 2018, Вип. 49. С. 115–127.

21. Євдокімов С. А. Аналіз навчального репертуару як складова частина курсу «Педагогічна практика» для студентів-скрипалів. *Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти*. Вип. 21. Харків 2008. С. 194–198.

22. Євдокімов С. А. Скрипкове виконавство: шлях від початківця до віртуоза : навч. посіб. Харків : ХНУМ ім. І. П. Котляревського, 2007. 128 с.

23. Заранський В. І. Український скрипковий концерт, тенденції жанрово-стильової динаміки : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. мистецтвознав. : 17.00.03. Київ, 2001. 20 с.

24. Золотовицька І. Дмитро Клебанов. Київ : Музична Україна, 1980. 44 с.

25. Кияновська Л. Оновлення принципів програмності в музиці ХХ сторіччя. *Українська музика. Традиції та сучасність : зб. ст.* Львів, 1993. С. 37–56.

26. Козаренко О. В. Українська національна музична мова: генеза та сучасні тенденції розвитку : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра мистецтвознав. : 17.00.03 Київ, 2001. 35 с.

27. Корінець О. М. Дослідження. Досвід. Спогади: зб. КССМШ ім. М. В. Лисенка. 2012. №9 С. 103 (вправи з елементами казки, гри, фантазії в процесі початкового навчання гри на скрипці).

28. Корінець О. М. Робота над концертами О. Рідінга і Ф. Зейтца № 1. *Квінта : бюлетень ESTA Україна*. 2019. № 13. С. 28.

29. Ляхіна Т. В. Фантазії на запозичені теми в контексті становлення віртуозно-романтичного стилю виконавства : автореф. дис. ... канд. мистецтвознав. : 17.00.03. Одеса, 2014. 18 с.

30. Мельник А. О. Досвід взаємодії скрипкового та домрового виконавства (на прикладі «Дитячого альбому» для скрипки та фортепіано Л. Шукайло). *Музичне мистецтво і культура*. Одеса : «Гельветика», 2020. Вип. 30, Кн. 2. С. 388–399.

31. Мельник А. О. Стилізація барокових жанрів в українській скрипковій мініатюрі початку ХХІ століття: специфіка формування музичної свідомості. *Аспекти історичного музикознавства*. Харків. 2020. Вип. 19–20. С. 151–158.

32. Мельник А. О. Тенденції жанрово-стильової динаміки в українській скрипковій мініатюрі ХХ – ХХІ століть : автореф. дис. канд. мистецтвознавства. Харків, 2016. 16 с.

33. Москаленко В. Г. Музичний аналіз як універсалія. *Наук. вісн. Нац. муз. акад. України ім. П. І. Чайковського* ; Київ. держ. вище муз. уч-ще ім. Р. М. Глієра. Київ, 2005. Вип. 51. С. 9–14
34. Клендій О. Ю. Редакції скрипкових концертів ХІХ століття: критерії генерування : дис. ... д-ра філософії з спеціальності 025 «Музичне мистецтво». Харків. нац. ун-т мистец. ім. І. Котляревського. Харків, 2023. 279 с.
35. Онищенко О. Ю. «Скрипкове» в «Іспанській симфонії» Е. Лало. *Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти*. Харків, 2022. Вип. 62. С. 25–40.
36. Яропуд Т. Новаторство Ніколо Паганіні – композитора-скрипаля – та виконавська інтерпретація його інструментальних творів. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2021. Вип 35. Т. 6. С. 73–80.
37. Auer L. *Violin Playing As I Teach It*. Dover Publications. 1980. 128 p.
38. Auer L., Martens F. H. *Violin Master Works and Their Interpretation (Dover Books On Music: Violin)*. Dover Publications. 2012. 192 p.
39. Barbieri P., Mangsen S. *Violin Intonation: A Historical Survey. Early Music*, 1991. Vol. 19 (1). P. 69–88.
40. Barbour J. M. *Violin Intonation in the 18th Century. Journal of the American Musicological Society*. 1952. 5(3). P. 224–234.
41. Boyce M. F. *The French School of Violin Playing in the Sphere of Viotti: Technique and Style*. University Microfilms. 1973. 423 p.
42. Boyden D. D. *The Violin and Its Technique in the 18th Century. The Musical Quarterly*. 1950. Vol. 36 (1) P. 9–38.
43. Brett Ph. *Text, Context, and the Early Music Editor. Authenticity and Early Music: A Symposium*. Oxford: Oxford University Press. 1988. P. 83–114.
44. Campbell M. *The Great Violinists*. London : Faber & Faber. 2011. 356 p.
45. Dilworth J. *The violin and bow – origins and development. The Cambridge Companion to the Violin*. 1992. P. 1–29.
46. Dunsby J. *Guest Editorial: Performance and Analysis of Music. Music Analysis*, 8(1/2). 1989. P. 5–20.
47. Galamian I. *Principles of violin playing and teaching*. New York : Prentice-Hall, INC, Englewood Cliffs, 1962. 116 p.
48. Han G. H. *On the Influence and Contribution of the French-Belgian Violin School. Journal of Fujian Education Institute*. 2012 (1). P. 93–96.
49. Hanslick E. *Concerte, Componisten und Virtuosen der letzten fünfzehn Jahre : 1870–1885*. Allgemeiner verein für deutsche litteratur, 1886. 447 p.
50. Ioniță R. D. *Polonaise for Violin and Piano Op. 4 in D major by Henryk Wieniawski. Review of Artistic Education*. 2022. № 23 P. 120–127.
51. Laurencie L. *L'école française de violon, de Lully à Viotti; études d'histoire et d'esthétique*. Paris : Delagrave. 1922. Vol. 1. 451 p.
52. Vincent M. *Contemporary Violin Techniques: the Timbral Revolution*. 2003. 14 p.
53. Zavalova O., Stakhevych O., Kalashnyk M., Savchenko H., Stakhevych H. *Formation of romantic instrumental performance and violin art of Niccolo Paganini. Amazonia Investiga*. 2022. Vol. 11, Issue 50.